

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ¹

КУЛІШ А. М. - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, директор Навчально-наукового інституту права, Сумський державний університет

<https://orcid.org/0000-0003-1619-3831>

РУДЕНКО Л.Д. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки, Сумський державний університет

<https://orcid.org/0000-0001-5059-3420>

МУРАЧ Д.В. - студент IV курсу Навчально-наукового інституту права Сумський державний університет

<https://orcid.org/0000-0002-4645-1275>

DOI 10.32782/EP.2022.2.26

Стаття присвячена висвітленню однієї з найбільш актуальних тем сьогодення – питанню забезпечення економічної стабільності України. Як підтвердження актуальності зазначеної тематики дослідження виступають фактичні проблеми, що зачіпають економічну безпеку країни напряду. Серед них можемо визначити значний державний борг України та стали тенденцію до його збільшення, наслідки 3-річної пандемії COVID-19, і, врешті-решт, агресія з боку російської окупаційної армії, що кожного дня завдає нашій Україні та її Народові значні збитки.

Зазначене питання є доволі широким та охоплює значне коло різних відносин, що становлять предмет академічних розробок гуманітарних наукових дисциплін. «Право» у цьому разі займає пріоритетну позицію, адже прямо регламентує найбільш раціональну та продуктивну поведінку, тобто є кінцевий регулятором відносин. Одним же із важливих питань вказаної сфери, що потребують свого дослідження в юридичній академічній спільноті є розкриття адміністративно-правового статусу Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку як суб'єкта забезпечення фінансово-економічної безпеки України.

Ключові слова: фондовий ринок, ринок цінних паперів, фінансово-економічна безпе-

ка, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, адміністративно-правовий механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Вступ

Сучасні реалії нашої країни виступають як перепони, що не дають нам змогу в оптимальному темпі та в повному обсязі дерадянізувати чинне національне законодавство, і, як наслідок, гальмують подальшу євроінтеграцію в правовому секторі. Остаточний вплив такого становища України відзначається низьким рівнем та якістю життя, що безсумнівно є проблемою. Так, в рейтингу Quality of Life Index by Country 2022 Mid-Year Україна посідає аж 60 місце з 87 [1]. При цьому, дуже важливо врахувати те, що незалежно від складності та ємкості процесу дерадянізації права в Україні, процес його оновлення (ототожнюємо з євроінтеграцією) є не менш складним та ресурсозатратним. Більше того ці 2 процеси є антагоністами, що означає паралельність та одностійність їх реалізації.

¹ Робота виконана в рамках проекту № 55.15.02-22/24.ЗФ-01 «Концептуальні засади реформування системи правоохоронних органів в сучасних умовах трансформації нагляду і контролю щодо забезпечення економічної безпеки України»

Основоположні напрямки політики євроінтеграції, що закріплені в Постанові Верховної Ради України від 13.03.2014 року № 874-VII [2], передбачають пріоритетність інтеграції нашої держави в європейський політичний, економічний та правовий простір. Фундаментальною основою та ключовою умовою втілення хоча б рудиментарних механізмів євроінтеграції України є стабільно високі економічні показники країни. Тому, на перший план серед заходів реалізації інтеграції з ЄС виходить саме питання забезпечення економічної та фінансово-економічної безпеки в кожному секторі економіки країни.

Це означає, що перед нами стоять чіткі вимоги впровадження та виконання кращих практик забезпечення економічної безпеки в усіх секторах економіки. Одним із найбільш значимих секторів економіки є фондовий ринок, адже саме він зачіпає сферу обігу цінних паперів і таким чином впливає на економічні та макроекономічні показники. Відтак, вдосконалення правового регулювання суб'єктів зазначених відносин матиме позитивні наслідки для економіки. Це, в свою чергу, неможливо без визначення та аналізу їх адміністративно-правового статусу як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки. До таких в першу чергу відносимо Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку (далі - НКЦПФР).

У статті представлено результати досліджень різних наукових дисциплін та поглядів, що конкретним чином стосуються таких сфер юридичної науки, як адміністративно-правові основи фінансово-економічної безпеки та адміністративно-правовий статус Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку як суб'єкта забезпечення економічної безпеки України. Стаття також включає думки науковців, які вивчали питання організації системи відносин ринку цінних паперів в зарубіжних країнах.

Аналізу теоретико-правових особливостей організації адміністративно-правових та економічних відносин у рамках діяльності фондового ринку в Україні та за кордоном присвячені праці таких

представників академічної спільноти, як В. Князєв, О. Кий, В. Мельник, А. Таранченко, С. Голубицький, О. Шевченко, Є. Пугачова, А. Вихристюк, Г. Шовкопляс, М. Кукла, В. Федорук, А. Журавель, Т. Біловус, Д. Карлюка, Т. Гром, В. Федорук, А. Красько, В. Прокопенко, О. Пантюк, В. Гуменюк, Н. Хомюк, Д. Кузьменко, Д. Колесник, І. Іваниш, В. Андрієнко, М. Стецько, В. Степаненко та багато інших. Теоретичні надбання зазначених авторів спрямовані на визначення загальних практико-правових особливостей будови, організації та структури національної та глобальної системи фондового ринку. Попри це питання визначення адміністративно-правових основ діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку як суб'єкта забезпечення фінансово-економічної безпеки в Україні досі залишається відкритим. Це визначає актуальність теми статті та її практичну значущість.

Метою статті є комплексне дослідження правового регулювання діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку в Україні щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки держави.

Результати

Генерація окремого дефінітивного апарату неможлива без висвітлення родових понять. Специфіка об'єкту нашого дослідження обумовлює пакет юридичних категорій, з якими ми будемо працювати. До них відносяться: фінансово-економічна безпека, адміністративно-правовий статус, суб'єкт забезпечення та їх синергія – адміністративно-правовий статус суб'єкта забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Так, поняття «фінансово-економічна безпека» є похідним від «економічної безпеки». А точніше сказати, економічна безпека є одним із секторів національної, що видно із положень Закону України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII [3], котрі мають своє логічне втілення та продовження в пункті 66 Указу Президента України №392/2020 Про рішення Ради національ-

ної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України», де одним із ключових стратегічних документів для реалізації національної безпеки виділяють саме Стратегію економічної безпеки [4]. Безпосередньо сама Стратегія економічної безпеки України до 2025 року, у Розділі 2 визначає фінансову безпеку як окремий вид економічної та закріплює цілий підрозділ «Фінансова безпека: стан, виклики та загрози» [5]. Тобто, фінансова безпека з точки зору законодавця є частиною економічної. Відповідно, логічна функція приставки «економічна» полягає у створенні та акцентуації абстрактної смислової межі, в рамках (або в частині) якої розглядається фінансова безпека. Як наслідок під фінансово-економічною розуміється фінансова категорія як складова економічної, а отже юридична категорія фінансово-економічна є фінансовою з премисою тільки через призму економічної категорії. Однак, станом на сьогодні законодавець не надає легальних дефініцій як економічної, так і фінансової безпеки. Відтак, існує сенс до аналізу доктринальних дефініцій та висунення їх в якості претендентів до легалізації. Серед дослідників, найбільш точно, на нашу думку, як складову економічної зображує фінансову безпеку (тобто буквально визначає фінансово-економічну безпеку) Т. Сак, вказуючи, що це такий стан бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної системи та фінансових ринків, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання [6].

Розглядаючи поняття «суб'єкт забезпечення» в першу чергу як універсальну категорію, ми по суті проводимо рудиментарний лінгвістичний аналіз складових частин та визначаємо їх семантичне навантаження і лексичне значення. Так, суб'єкт є той, хто відповідає критеріям суб'єктності, тобто у відповідності з принципом гетерогенної функціональної системи носить прояв самості індивіда і її трансформації відповідно до умов суб'єкт-

суб'єктних і суб'єкт-об'єктних відносин [7, с. 77], що означає наявність у нього атрибуту самостійності у процесі діяльності. Активністю у нашому випадку виступає забезпечення, що в свою чергу означає створення надійних умови для здійснення чого-небудь [8]. В юридичній категорії критерій суб'єктності можна зрозуміти як здатність до самостійної активності в рамках закону, що відповідає ознакам суб'єкта права, тобто або прямо ним визначена або хоча б не заборонена. З урахуванням наведених аргументів можна стверджувати, що суб'єкт забезпечення як юридична категорія є суб'єкт права, визначений у законодавстві вектор діяльності якого націлений на створення належних умов для здійснення або стабільного існування чого-небудь (явища, процесу, системи тощо).

В академічній спільноті вказується, що системний підхід до визначення поняття «правовий статус» зумовив виникнення у науковій літературі думки, відповідно до якої повній структурі правового статусу виділяється декілька рівнів: загальний та спеціальний [9, с. 44]. Так, С. Шестаков вказує, що загальний правовий статус визначає юридичні властивості, якості, що є характерними для всіх інших статусів. Галузеві правові статуси конкретизують зміст загального статусу щодо конкретних видів правовідносин, які складаються в суспільстві [10, с. 13–14]. У рамках цього цілком розділяємо думку О. Резніка, що адміністративно-правовий статус є «вужчим» за правовий, оскільки останній охоплює конституційно-правовий статус, кримінально-правовий статус, адміністративно-правовий статус тощо [11, с. 130]. У відповідності до цього, найбільш широко та змістовно адміністративно-правовий статус визначає у своїй праці О. А. Гусар, а саме, що він являє собою системну сукупність таких адміністративно-правових властивостей суб'єкта права, як: компетенція; порядок утворення і набрання юридичних ознак; назва; місце розміщення; структура; цілі функціонування; відповідальність [12, с. 116]. Однак попри це варто також врахувати правове положення органу, адже фундаментальний поділ державної влади

на законодавчу, виконавчу та судову та подальша приналежність органу до певності системи має значну практичну цінність, що відображається в унікальності методів виконання положень нормативно-правових приписів, що визначають його компетенцію та взагалі юридичну практичну діяльність. Але, зазначений зв'язок набуває конкретного сенсу за умови чіткої вказівки органу та подальшого визначення його правового статусу через призму конкретної сфери державної діяльності.

Маючи ж усі родові елементи й застосовуючи формальну логіку разом з лінгвістичним проектуванням можемо визначити адміністративно-правовий статус суб'єкта забезпечення фінансово-економічної безпеки як системну сукупність адміністративно-правових властивостей суб'єкта права, що за своїм правовим змістом (метою або наслідками) націлені на створення належних умов для існування такого стану бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної системи та фінансових ринків, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання. До переліку таких властивостей належать: компетенція; порядок утворення і набрання юридичних ознак; місце розміщення; структура; цілі функціонування; відповідальність.

З урахуванням цього, можемо розкрити адміністративно-правовий статус Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку як суб'єкта забезпечення фінансово-економічної безпеки України. Відтак, в першу чергу необхідно визначити загальні та спеціальні правові основи діяльності зазначеного органу. Під загальними розуміємо сукупність усіх нормативно-правових актів, що прямо чи опосередковано стосуються організації, діяльності, положення чи інших правових характеристик цього органу. До таких, згідно частини 2 Положення про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку (далі – Положення), затвердженого Указом Президента України від 23 листопада

2011 року N 1063/2011 [13] відносяться: Конституція України [14] закони України, акти та дорученнями Президента України, акти Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України та інші акти законодавства, а також визначене Положення.

Під спеціальною правовою основою діяльності розуміємо сукупність нормативно-правових актів, що регламентують діяльність органу в рамках конкретної сфери. У цьому разі такою є діяльність із забезпечення фінансово-економічної безпеки України. Перед декларацією вказаних актів існує нагальна потреба в уточненні, що загальна основа включає в себе спеціальну, але з конкретною фільтрацією, тобто коли ми визначаємо конкретну сферу діяльності та нормативно-правовий базис, що її регламентує - ми відмежуємо (обмежуємо) ті НПА та їх частини, що відповідають критерію прямої приналежності до обраної нами діяльності. Для нас значний інтерес становить саме спеціальний правовий базис діяльності НКЦПФР, що регламентує її активність щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки.

До таких нормативних актів необхідно віднести: Положення про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку (далі – Положення), що в більшій мірі визначає адміністративно-правовий статус цього суб'єкта. Так, НКЦПФР є державним колегіальним органом, підпорядкованим Президенту України та підзвітним Верховній Раді України. НКЦПФР утворюється у складі Голови Комісії та шести членів Комісії, які призначаються та звільняються з посад відповідно до указів Президента України [13].

НКЦПФР має доволі розвинену структуру, що складається з: Центрального апарату, до складу якого входять Голова НКЦПФР та члени Комісії, котрі представляють 12 комітетів; керівника апарату; радників Комісії; виконавчих департаментів відділів й управлінь, а також підпорядкованих НКЦПФР організацій (Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України та Національний депозитарій України). Організаційно-технічну та іншу роботу щодо забезпечення діяль-

ності НКЦПФР здійснює її центральний апарат та територіальні органи. Структура НКЦПФР є злагодженою та скомпонованою у відповідності до визначень у Положенні компетентностей зазначеного органу, що дозволяє йому ефективно проваджувати регуляторну діяльність, ліцензування та фінансовий моніторинг.

Основною формою роботи Комісії є засідання, які проводяться за рішенням Голови Комісії у разі необхідності, але не рідше одного разу на місяць. НКЦПФР розробляє і затверджує нормативні акти та акти законодавства, обов'язкові для виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, учасниками ринку цінних паперів, їх об'єднаннями та контролює їх виконання з питань, що належать до її компетенції [13; 15]. У широкому розумінні вся компетенція, тобто діяльність, НКЦПФР націлена на забезпечення стабільної економіки, адже сфера, якої стосується її функції є такою, що прямо стосується економіки України – регулювання ринку цінних паперів. Більше того, аналізуючи визначенні у частині 3 Положення основні завдання НКЦПФР ми можемо дійти таких висновків, що всі завдання прямо чи опосередковано впливають на економічне становище України. Більш вузьке розуміння забезпечення фінансово-економічної безпеки дає змогу виокремити ті частини об'єктивного, що не стосуються прямого втручання в фінансово-економічну безпеку.

І тут постає теоретична проблема: враховуючи значний вплив глобалізаційних процесів та інших чинників, генерованих нею, на економіку країни та сталу тенденцію її до постійного розвитку, чи буде правильним вважати, що не лише підтримуючі стабільність економічної системи заходи є такими, що забезпечують економічну безпеку? Адже наслідками вдосконалення організації механізму фондового ринку у разі наступу конкретних внутрішніх чи зовнішніх загроз на цей механізм може стати не прогрес в діяльності, а отже і в економіці, а лише залишення її на одному рівні (стабілізація). Для подолання зазна-

ченого казусу пропонуємо відмовитись від урахування тих компетенцій, що опосередковано приводять до виділеного нами результату. Так, до компетенції НКЦПФР у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки варто віднести: захист прав інвесторів шляхом здійснення заходів щодо запобігання і припинення порушень законодавства на ринку цінних паперів та законодавства про акціонерні товариства, застосування санкцій за порушення законодавства у межах своїх повноважень; здійснення у межах компетенції державного регулювання і нагляду у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму; здійснення у межах компетенції заходів щодо запобігання і протидії корупції.

Реалізація зазначених компетентностей НКЦПФР здійснюється на підставі положень Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 року № 361-ІХ, що частині 3 статті 6 визнає НКЦПФР за суб'єкта фінансового моніторингу у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом [16] та ряду інших НПА. При чому, у разі виявлення порушень, право накладання санкцій за які не входить до законної компетенції, НКЦПФР може надсилати до правоохоронних органів матеріали стосовно фактів цих правопорушень.

Процесуальний порядок діяльності та строки розгляду Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку справ про порушення громадянами, посадовими особами та юридичними особами вимог законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, про ринки капіталу та організовані товарні ринки, у тому числі про систему накопичувального пенсійного забезпечення та порядку оприлюднення фінансової звітності разом з аудиторським звітом регламентується в Правилах розгляду справ про порушення вимог законодавства про ринки капіталу та організовані товарні ринки, застосу-

вання санкцій або інших заходів впливу, затверджених рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 28 липня 2020 року № 405 [17]. Окремі процесуальні аспекти діяльності визначені також в Положенні про здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює НКЦПФР, затверджене рішенням НКЦПФР від 11.03.2021 року №176 та затверджених рішенням НКЦПФР №1274 від 24.12.2021 «Рекомендації з управління ризиками клієнтів суб'єктів первинного фінансового моніторингу, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку».

Нормативні положення, що вказують на протиправний характер визначених діянь, містяться в першу чергу в таких актах кодифікованого законодавства України, як Кодекс України про адміністративні правопорушення (Стаття 164-2) [18], Кримінальний кодекс України (стаття 111 та інші) [19]. Детальне тлумачення конкретних санкцій, котрі може застосувати НКЦПФР в межах реалізації своїх повноважень щодо протидії фінансовим правопорушенням міститься в Законі України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» від 30.10.1996 року № 448/96-ВР. Згідно статті 11 зазначеного закону, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку застосовує до юридичних осіб фінансові санкції за: розміщення цінних паперів без реєстрації їх випуску в установленому законом порядку; здійснення юридичною особою операції (операцій), пов'язаної (пов'язаних) з безпосереднім провадженням професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках, для здійснення якої (яких) необхідна наявність відповідної ліцензії, без ліцензії на провадження відповідного виду діяльності в межах такої професійної діяльності, або провадження відповідного виду діяльності, що підлягає ліцензуванню на підставі ліцензії, іншої ніж та, що надає право на провадження такого виду

діяльності, або провадження професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках з порушенням умов ліцензування; ненадання інвестору в цінні папери (у тому числі акціонеру) на його письмовий запит інформації про діяльність емітента в межах, передбачених законом, або надання йому недостовірної інформації тощо [20].

Повний перелік адміністративно-господарських санкцій, що можуть застосовуватися до учасників ринку цінних паперів, окрім загальних законів, доповнено й нормами спеціального закону, що визначають адміністративно-процесуальний статус НКЦПФР: частина 6 Положення про застосування Національним банком України заходів впливу до установ за порушення законодавства з питань фінансового моніторингу, затвердженого Постановою Правління Національного банку України від 28.07.2020 року № 106, передбачає, що у разі невиконання (неналежного виконання) суб'єктом первинного фінансового моніторингу (його уповноваженою (посадовою) особою) вимог законодавства у сфері запобігання та протидії до нього адекватно вчиненому порушенню НКЦПФР застосовуються такі заходи впливу: письмове застереження; анулювання ліцензії та/або інших документів, що надають право на здійснення діяльності, з провадженням якої в особи виникає статус суб'єкта первинного фінансового моніторингу, у встановленому законодавством порядку; покладення на суб'єкта первинного фінансового моніторингу обов'язку відсторонення від роботи посадової особи такого суб'єкта первинного фінансового моніторингу; штраф; укладення письмової угоди із суб'єктом первинного фінансового моніторингу, за якою суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язується сплатити визначене грошове зобов'язання та вжити заходів для усунення та/або недопущення в подальшій діяльності порушень вимог законодавства у сфері запобігання та протидії, забезпечити підвищення ефективності функціонування та/або адекватності системи управління ризиками [21].

Відповідальність працівників НКЦПФР є стандартною як для будь-яких інших представників державної служби, окрім випадків передбачених в законодавстві. Як зазначалося раніше, виокремлена нами компетенція НКЦПФР у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки представлена діяльністю у сфері фінансового моніторингу, протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом та запобіганню проявів корупції. Відповідальність суб'єктів реалізації перелічених сфер (суб'єктів державного фінансового моніторингу зокрема) продекларована у Законах України «Про запобігання корупції» та «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», і стосується в більшій мірі питання розповсюдження інформації фінансових операцій й аналогічних дій. Враховуючи, що НКЦПФР є суб'єктом моніторингу, тобто представником державного контролю, а не виконавчого сегменту, то правопорушення вказаного суб'єкта асоціюються з корупційними. Так, на працівників НКЦПФР в повній мірі поширюється вплив положень Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 року № 1700-VII, положень Кримінального кодексу України від 05.04.2001 року № 2341-III, Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 року № 8073-X тощо.

Варто зауважити, що законодавець в повній мірі не визначає особливий механізм притягнення до юридичної відповідальності працівників НКЦПФР, що, на нашу думку, є серйозною прогалиною. Адже специфіка відносин з якими зіштовхуються в ході своєї діяльності кадри НКЦПФР, а саме постійна робота з різної валентності фінансовими об'єктами та великий перелік владних повноважень можуть слугувати сприятливими умовами корупції та вказувати на підвищений ризик вчинення корупційного правопорушення. І хоча попри це до працівників НКЦПФР можуть застосовуватися всі види юридичної відповідальності, що й до загальних

суб'єктів права, на нашу думку, найбільш раціональним кроком буде створення окремого правового механізму притягнення НКЦПФР та суб'єктів державного фінансового моніторингу загалом до юридичної відповідальності.

Висновки

Таким чином, у роботі досліджено адміністративно-правовий статус Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку як суб'єкта забезпечення фінансово-економічної безпеки держави. Під адміністративно-правовим статусом суб'єкта забезпечення фінансово-економічної безпеки визначено системну сукупність адміністративно-правових властивостей суб'єкта права, що за своїм правовим змістом (метою або наслідками) націлені на створення належних умов для існування такого стану бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної системи та фінансових ринків, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання. Підсумовуючи вищевикладене, слід констатувати наявність теоретичної і практичної потреби в розробці дієвого нормативно-правового апарату притягнення до юридичної відповідальності суб'єктів державного фінансового моніторингу. Відтак, більш детальний науковий аналіз та опис елементів правового статусу Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку як суб'єкта забезпечення фінансово-економічної безпеки України з виділенням прогалин та на основі загально правових методів пізнання генерацією оптимальних правових механізмів заміщення визначених прогалин національного законодавства.

Література

1. Quality of Life Index by Country 2022 Mid-Year. Numbeo. URL: https://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings_by_country.jsp.
2. Про підтвердження курсу України на інтеграцію до Європейського Со-

юзу та першочергові заходи у цьому напрямі : Постанова Верхов. Ради України від 13.03.2014 р. № 874-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/874-18#Text> (дата звернення: 01.09.2022).

3. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII : станом на 15 черв. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 06.09.2022).

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення: 06.09.2022).

5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року» : Указ Президента України від 11.08.2021 р. № 347/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text> (дата звернення: 06.09.2022).

6. Сак Т. В. Економічна безпека України: поняття, структура, основні тенденції. Інноваційна економіка. 2013. № 6. С. 336-340. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_6_81.

7. Велитченко Л. К. Суб'єкт і його атрибутивні категорії. Наука і освіта : наук.-практ. журнал. 2008. № 4-5. С. 69-73.

8. «Забезпечувати». Академічний тлумачний словник (1970-1980). URL: <http://sum.in.ua/s/zabezpechuvaty>.

9. Батраченко О.В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку : дисертація ... канд. юрид. наук, спец.: 12.00.07. Суми: СумДУ, 2017. 218 с.

10. Шестаков С. В. Адміністративно-правовий статус працівника міліції : дис. ... канд. юр. наук : 12.00.07. Харків, 2003. 205 с.

11. Резнік О.М. Адміністративно-правові засади діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України: дисертація ... д-ра

юрид. наук, спец.: 12.00.07. Суми: СумДУ, 2019. 509 с.

12. Гусар О. А. Адміністративно-правовий статус персоналу державного управління. Адміністративне право і процес. 2013. № 2. С. 116–123.

13. Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку : Указ Президента України від 23.11.2011 р. № 1063/2011 : станом на 7 лип. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011#Text> (дата звернення: 07.09.2022).

14. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 07.09.2022).

15. Опис НКЦПФР. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. 2022. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/about-us/about-us/> (дата звернення: 27.08.2022).

16. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX : станом на 2 верес. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 07.09.2022).

17. Про затвердження Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринках капіталу та застосування санкцій або інших заходів впливу : Рішення Нац. коміс. з цін. паперів та фонд. ринку від 28.07.2020 р. № 405 : станом на 10 верес. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0966-20#Text> (дата звернення: 07.09.2022).

18. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24) : Кодекс України від 07.12.1984 р. № 8073-X : станом на 16 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 07.09.2022).

19. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III : станом на 19 серп. 2022 р. URL: <https://>

zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text (дата звернення: 07.09.2022).

20. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР : станом на 1 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр#Text> (дата звернення: 07.09.2022).

21. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу до установ за порушення законодавства з питань фінансового моніторингу : Постанова Нац. банку України від 28.07.2020 р. № 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0106500-20#Text> (дата звернення: 07.09.2022).

22. Мурач Д.В., Теліженко Л. В. Трансдисциплінарний підхід у юриспруденції. *Збірник наукових праць А'ОГОΣ*, 2021. С. 63-64. DOI: <https://doi.org/10.36074/25.12.2020.v4.20>.

23. Куліш А.М., Миргород-Карпова В.В., Мурач Д.В. Гносеологічний аналіз категорії «правоохоронна діяльність». *Юридичний науковий електронний журнал*, № 3. 2022. С. 43-48. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-3/8>.

SUMMARY

The article is devoted to the coverage of one of the most relevant topics today - the issue of ensuring the economic stability of Ukraine. Actual problems that directly affect the country's economic security stand out as a confirmation of the relevance of the mentioned research topic. Among them, we can identify the significant national debt of Ukraine and its constant tendency to increase, the consequences of the 3-year-long COVID-19 pandemic, and, ultimately, the aggression of the Russian occupation army, which every day causes significant damage to our Ukraine and its people.

The mentioned issue is quite broad and covers a significant range of various relationships that are the subject of academic developments in humanitarian scientific disciplines. «Law» in this case takes a priority position, because it directly regulates the most rational and productive behavior, that is, it is the ultimate regulator of relations. One of the important issues of the specified area that requires its own research in the legal academic community is the disclosure of the administrative and legal status of the National Commission for Securities and the Stock Market as a subject of ensuring the financial and economic security of Ukraine.

The work primarily analyzes generic concepts that constitute the essence of the administrative and legal status of the subject of financial and economic security. As a result, the definition of the administrative-legal status of the subject of ensuring financial and economic security is provided and its component structure is highlighted. In the work, the authors proposed to consider the normative legal basis for regulating the activity of a specific body from two positions: within the framework of the implementation of a specific activity and the general package that constitutes the legal status of the body. As a result of the study of the provisions of the current special legislation of Ukraine, as well as taking into account the opinions of specific researchers, the specified components of the legal status of the National Securities Commission and the stock market as a subject of ensuring the financial and economic security of Ukraine were determined in the work.

Key words: stock market, securities market, financial and economic security, National Securities and Stock Market Commission, administrative and legal mechanism for ensuring financial and economic security.